

Slintavka a kulhavka (SLAK) - informace o nákaze

30.03.2025

Slintavka a kulhavka (SLAK) je vysoce kontagiózní virové onemocnění sudokopytníků (skot, ovce, kozy, prasata, buvol, volně žijící zvířata). Přenos onemocnění může být jak přímou cestou mezi zvířaty (vdechnutím, pozřením), tak nepřímou cestou - na obuvi, oblečení, dopravních prostředcích, větrem, živočišnými produkty (maso, mléko, kůže, vlna), krmivem.

Typické klinické příznaky u zvířat jsou následující: v počáteční fázi infekce nastupuje skleslost, horečka, snížení produkce mléka, snížení příjmu krmiva, následně se vyskytují puchýřky vyplněné tekutinou na strucích mléčné žlázy, v dutině ústní a na končetinách. Tyto puchýřky po cca 1 dnu praskají a přecházejí v otevřené rány na postižených místech. Mohou se vyskytnout i potraty a úhyny narozených mláďat. V důsledku otevřených ran vzniklých stržením puchýřů zvířata obtížně přijímají potravu, objevuje se slinění, kulhání. Zhruba 4-7 den od výskytu puchýřků je viditelné hojení ran, v 7-10 dnu od výskytu puchýřků dochází k tvorbě nové tkáně a jizev. V případě infekce ran bakteriemi se hojení prodlužuje. U prasat a malých přežvýkavců se puchýře v dutině ústní vyskytují taktéž, ale jsou hůře rozeznatelné. Obtížně viditelné jsou také puchýřky na končetinách, kdy klinickými příznaky poukazujícími na onemocnění je kulhání zvířat, obvykle je nutné končetiny očistit. Typicky se léze na končetinách nacházejí v korunkové linii nebo v mezi paznehtním prostoru, nejtypičtější výskyt puchýřů na končetinách je u prasat.

SLAK je vysoce infekční nákaza, virus dokáže přežít v prostředí, za určitých podmínek může být šířen i větrem. Existuje 6 sérotypů viru. Infekce proti jednomu sérotypu neposkytuje imunitu proti ostatním. Hostiteli mohou být jak domácí (skot, ovce, kozy, prasata), tak volně žijící zvířata. Z volně žijících zvířat je významným přenašečem prase divoké a jelen evropský.

Onemocnění vykazuje vysokou morbiditu (nemocnost), ale nízkou mortalitu (úmrtnost). Typické je onemocnění velkého počtu zvířat na hospodářství. Nejčastěji se zvířata nakazí vdechnutím tedy přímým přenosem viru mezi zvířaty. Přenos prostřednictvím větru je možný zejména za vhodných meteorologických/klimatických podmínek v případě vysokých koncentrací viru v ovzduší (zejména v případě infikovaných prasečích farem - infikovaná prasata vylučují výrazně větší množství virových částic ve vydechaném vzduchu než ostatní vnímavá zvířata). Častá je také nákaza prostřednictvím nepřímého přenosu viru přes oblečení, obuv pracovníků, dopravní prostředky, živočišné produkty, pozřením neošetřených kontaminovaných masných výrobků (krmení kuchyňských zbytků) zvířaty (především prasaty). Nákaza je možná i při inseminaci kontaminovaným spermatem.

Inkubační doba (doba od nakažení do výskytu prvních klinických příznaků) se pohybuje v rozmezí 1-14 dní, nejčastěji bývá 2-6 dnů. Vylučování viru obvykle začíná již 2 až 3 dny před nástupem klinických příznaků a trvá okolo 6 dnů po výskytu puchýřů (v nosohltanu může být virus zachycen po delší dobu). V mléku může být virus nalezen již 4 dny před nástupem klinických příznaků.

Jedná se o nebezpečnou nákazu zvířat, dle evropské legislativy se jedná o nákazu typu A, kdy v případě výskytu jsou přijímána okamžitá opatření k eradikaci.

Autor fotografií: MVDr. Oto František Leka